

Türkiye
Sağlık Politikaları Enstitüsü

2021 TÜRKİYE SAĞLIK POLİTİKALARI ZİRVESİ

“COVID-19 PANDEMİSİ VE
SAĞLIK POLİTİKALARI”

24-25
MART
2021
ONLINE

ÖZET KİTABI

HAZIRLAYANLAR

Prof. Dr. Hasan Hüseyin YILDIRIM

Dr. Elif İŞLEK

Dr. Hakan Oğuz ARI

Dr. Yonca ÖZATKAN

Uzm. Sevilay SÖNMEZ ARTUÇ

Sercan KOCA

www.tuseb.gov.tr/tuspe

[f](#) [t](#) [v](#) [in](#) /TusebTuspe

İletişim

tuspe@tuseb.gov.tr

USHAS
ULUSLARARASI SAĞLIK HİZMETLERİ A.Ş.
katkılarıyla

TÜSEB TUSPE SAĞLIK POLİTİKALARI BİLİM KURULU

Prof. Dr. Serkan TOPALOĞLU
Prof. Dr. Sabahattin AYDIN
Prof. Dr. Kurtuluş KARAMUSTAFA
Prof. Dr. Mehmet BARCA
Prof. Dr. Osman GÜNAY
Prof. Dr. Haydar SUR
Prof. Dr. Ramazan ERDEM
Prof. Dr. A. Sinan TÜRKYILMAZ
Prof. Dr. Erdem KARABULUT
Prof. Dr. Toker ERGÜDER
Doç. Dr. Burçay ERUS
Doç. Dr. Volkan YILMAZ
Dr. Öğr. Ü. Bilal AK
Dr. Öğr. Ü. Hasan Giray ANKARA
Uzm. Dr. Salih Kenan ŞAHİN
Uzm. Hüseyin ÇELİK

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Hasan Hüseyin YILDIRIM
Dr. Elif İŞLEK
Dr. Hakan Oğuz ARI
Dr. Yonca ÖZATKAN
Uzm. Sevilay SÖNMEZ ARTUÇ
Sercan KOCA

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	4
ZİRVE PROGRAMI	5
AÇIŞ KONUŞMALARİ	6
BİRİNCİ OTURUM:	
COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE SAĞLIK ENDÜSTRİSİ POLİTİKALARI	11
İKİNCİ OTURUM:	
COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE SAĞLIK EKONOMİSİ VE FİNANSMANI POLİTİKALARI	12
ÜÇÜNCÜ OTURUM:	
COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE SAĞLIK HİZMETLERİ SUNUMU POLİTİKALARI.....	13
DÖRDÜNCÜ OTURUM:	
COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE SAĞLIK İNSANGÜCÜ POLİTİKALARI.....	14
BEŞİNCİ OTURUM:	
COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE SAĞLIK YÖNETİMİ POLİTİKALARI.....	15
ALTINCI OTURUM:	
COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE HALK SAĞLIĞI POLİTİKALARI	17
YEDİNCİ OTURUM:	
COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE SAĞLIK TURİZMİ POLİTİKALARI.....	18
SEKİZİNCİ OTURUM:	
COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE KÜRESEL SAĞLIK POLİTİKALARI.....	19
KAPANIŞ.....	20

SUNUŞ

TÜSPE sağlık politikaları alanında istişare, araştırma ve kanıt temelli, güvenilir ve işlenmiş bilgi üreterek ve de yayarak daha sağlıklı ve müreffeh bir Türkiye'ye ve insanlığa katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

TÜSPE bu amaçla sağlık yönetimi, sağlık ekonomisi ve finansmanı, sağlık hizmetleri sunumu, sağlık insan gücü, halk sağlığı, sağlık endüstrisi, küresel sağlık ve sağlık turizmi ile ilgili politikalara yönelik Ar-Ge, izleme ve değerlendirme, eğitim, yayın, toplantı ve danışmanlık faaliyetlerini yürütmektedir.

TÜSPE'nin toplantı faaliyetleri kapsamında, USHAŞ'ın katkılarıyla düzenlenen TÜSPE Türkiye Sağlık Politikaları Zirvesi için ana tema olarak, "COVID-19 Pandemisi ve Sağlık Politikaları" belirlenmiştir.

Bu ana tema çerçevesinde 24-25 Mart 2021 tarihlerinde çevrimiçi olarak düzenlenen 2 günlük program kapsamında 8 oturumda aşağıdaki konular ele alınmıştır:

1. COVID-19 pandemi sürecinde sağlık endüstrisi politikaları,
2. COVID-19 pandemi sürecinde sağlık ekonomisi ve finansmanı politikaları,
3. COVID-19 pandemi sürecinde sağlık hizmetleri sunumu politikaları,
4. COVID-19 pandemi sürecinde sağlık insangücü politikaları,
5. COVID-19 pandemi sürecinde sağlık yönetimi politikaları,
6. COVID-19 pandemi sürecinde halk sağlığı politikaları,
7. COVID-19 pandemi sürecinde sağlık turizmi politikaları ve
8. COVID-19 pandemi sürecinde küresel sağlık politikaları.

ZİRVE PROGRAMI

24 MART 2021 ÇARŞAMBA

**Açış
Konuşmaları**
09.00 – 10.00

Prof. Dr. Hasan Hüseyin YILDIRIM
TUSPE Başkanı

Prof. Dr. Erhan AKDOĞAN
TUSPE Başkanı

Dr. Fahrettin KOCA
T.C. Sağlık Bakanı

OTURUM 1 10.00 – 11.30
**COVID-19 Pandemi Sürecinde
Sağlık Endüstrisi Politikaları**

Oturum Başkanları

Prof. Dr. Ramazan ERODEM
Sakarya Devlet Üniversitesi Öğretim Üyesi
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Uzm. Hüseyin ÇELİK
Sağlık Bakanlığı E. Müsteşar Yardımcısı
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Konuşmacılar

Prof. Dr. Erhan AKDOĞAN
TUSPE Başkanı

Doç. Dr. Tolga TOLUNAY
TUSPE Başkanı

Prof. Dr. Aykut ÖZDARENELİ
Erciyes Üniversitesi Öğretim Üyesi

Metin DEMİR
EBS Başkanı

OTURUM 2 11.30 – 13.00
**COVID-19 Pandemi Sürecinde Sağlık
Ekonomisi ve Finansmanı Politikaları**

Oturum Başkanları

Prof. Dr. Erdem KARABULUT
Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Doç. Dr. Burçay ERUS
Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Konuşmacılar

Nilüfer KÜÇÜKEL EZBERCİ
Cumhuriyetlik Sağlık ve
Sosyal Politikalar Kurulu Üyesi
TUSAD Yürütme Kurulu Üyesi

Dr. Mustafa ÖZDERYOL
Sağlık Güvenlik Kurumu
EBS Genel Müdürü

Prof. Dr. B. S. Sirmen MALHAN
Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi

OTURUM 3 13.30 – 15.00
**COVID-19 Pandemi Sürecinde
Sağlık Hizmetleri Sunumu Politikaları**

Oturum Başkanları

Dr. Öğr. Ü. Bilal AK
Bursa Üniversitesi Öğretim Üyesi
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Doç. Dr. Volkan YILMAZ
Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Konuşmacılar

Prof. Dr. Ahmet TEKİN
T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri Genel Müdürü

Doç. Dr. Mehmet KÜŞ
T.C. Sağlık Bakanlığı
Kamusal Hastaneler Genel Müdür Yardımcısı

Prof. Dr. Tüfek ÖZLÜ
KTO Öğretim Üyesi
Koronavirüs Bilim Kurulu Üyesi

Dr. Regat BAHAT
DİSKAD Başkanı

OTURUM 4 15.00 – 16.30
**COVID-19 Pandemi Sürecinde
Sağlık İnsangücü Politikaları**

Oturum Başkanları

Prof. Dr. Kurtuluş KARAMUSTAFA
Ege Üniversitesi Öğretim Üyesi
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Prof. Dr. A. Sinan TÜRKÜYLMAZ
Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Konuşmacılar

Dr. Aziz Alper BİTEN
T.C. Sağlık Bakanlığı Yürütme
Hizmetleri Genel Müdür Yardımcısı

Doç. Dr. Aziz Ahmet SUREL
Ankara Sağlık Hastaneleri
Koordinatör Başkanı

Uzm. Hem. Tekin KÖSE
Ankara Üniversitesi İbn-i Sina
Hastanesi Başhekimliği

Semih DURMUŞ
Sağlık-Sen
Genel Başkanı

25 MART 2021 PERŞEMBE

OTURUM 5 10.00 – 11.30
**COVID-19 Pandemi Sürecinde
Sağlık Yönetimi Politikaları**

Oturum Başkanları

Prof. Dr. Serkan TOPALOĞLU
Cumhuriyetlik Sağlık ve
Sosyal Politikalar Kurulu Başkanı
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Sabahattin AYDIN
T.C. Sağlık Bakanlığı
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Konuşmacılar

Prof. Dr. Necdet ÜNÜVAR
TUSAD Yürütme Kurulu Başkanı
Ankara Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Kemalettin AYDIN
Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Rektör Yardımcısı

Dr. Mehmet ALTUĞ
Oral Hastaneler Platformu
Genel Başkanı

Prof. Dr. İsmet ŞAHİN
Lokman Hekim Üniversitesi
Öğretim Üyesi

OTURUM 6 11.30 – 13.00
**COVID-19 Pandemi Sürecinde
Halk Sağlığı Politikaları**

Oturum Başkanları

Prof. Dr. Haydar SUR
Uludağ Üniversitesi Öğretim Üyesi
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Osman GÜNEY
Erciyes Üniversitesi Öğretim Üyesi
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Konuşmacılar

Doç. Dr. Fatih KARA
T.C. Sağlık Bakanlığı
Halk Sağlığı Genel Müdürü

Prof. Dr. Levent AKIN
Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi
Koronavirüs Bilim Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Pınar OKYAY
BAŞÜBİT Yürütme Kurulu
Başkanı

Dr. Mine GÜRÇİNER
ANKAMED Yürütme Kurulu
Başkanı

OTURUM 7 13.30 – 15.00
**COVID-19 Pandemi Sürecinde
Sağlık Turizmi Politikaları**

Oturum Başkanları

Uzm. Dr. Salih Kenan ŞAHİN
TUSAD Yürütme Kurulu Başkanı
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Mehmet BARÇA
Ankara Sağlık Bilimleri Üniversitesi Öğretim Üyesi
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Konuşmacılar

Prof. Dr. Ahmet TEKİN
T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri Genel Müdürü

Dr. Regat BAHAT
DİSKAD Başkanı

Prof. Dr. Dilever TENGİLİMOĞLU
Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü Müdürü

Fıruz B. BAĞLIKAYA
TUSAD Yürütme Kurulu
Başkanı

OTURUM 8 15.00 – 16.30
**COVID-19 Pandemi Sürecinde
Küresel Sağlık Politikaları**

Oturum Başkanları

Prof. Dr. Toker ERGÜDER
ODTÜ Tıp Fakültesi
Sağlık Bilimleri Üniversitesi Öğretim Üyesi
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Dr. Öğr. Ü. Hasan Giray ANKARA
Sağlık Bilimleri Üniversitesi Öğretim Üyesi
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Konuşmacılar

Arif ÇETİN
T.C. Sağlık Bakanlığı
Diy. Başbakan ve AB Genel Müdür Yardımcısı

Dr. Enis BARİŞ
Diy. Başbakan Yardımcısı

Dr. Rahman NURDUN
TUSAD Başkanı

Kapanış
16.30 – 17.00

Prof. Dr. Hasan Hüseyin YILDIRIM
TUSPE Başkanı

Prof. Dr. Erhan AKDOĞAN
TUSPE Başkanı

AÇIŞ KONUŞMALARI

Prof. Dr. Hasan Hüseyin YILDIRIM
TÜSPE Başkanı

Prof. Dr. Erhan AKDOĞAN
TÜSEB Başkanı

Dr. Fahrettin KOCA
T.C. Sağlık Bakanı

Prof. Dr. Hasan Hüseyin YILDIRIM

Sayın Bakanım, Sayın Başkanvekilim, Sayın Rektörlerim, Saygıdeğer Hocalarımız, Kıymetli Katılımcılar,

TÜSEB Türkiye Sağlık Politikaları Enstitüsü tarafından USHAŞ'ın katkıları ile düzenlemiş olduğumuz Türkiye Sağlık Politikaları Zirvesi 2021'e hoş geldiniz. Hepinizi saygı ile selamlıyorum.

Saygıdeğer Katılımcılar,

TÜSPE; sağlık politikaları alanında istişare, araştırma ve kanıt temelli, güvenilir ve işlenmiş bilgi üreterek ve de yayarak, daha sağlıklı ve müreffeh bir Türkiye'ye ve insanlığa katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

TÜSPE bu amaçla sağlık yönetimi, sağlık ekonomisi ve finansmanı, sağlık hizmetleri sunumu, sağlık insan gücü, halk sağlığı, sağlık endüstrisi, küresel sağlık ve sağlık turizmi ile ilgili politikalara yönelik Ar-Ge, izleme ve değerlendirme, eğitim, yayın, toplantı ve danışmanlık faaliyetlerini yürütmektedir.

TÜSPE'nin toplantı faaliyetleri kapsamında düzenlediğimiz TÜSPE Türkiye Sağlık Politikaları Zirvesi 2021 için ana tema olarak, "COVID-19 Pandemisi ve Sağlık Politikaları" belirlenmiştir.

Bu ana tema çerçevesinde online olarak 2 gün sürecek program kapsamında 8 oturumda;

COVID-19 pandemi sürecinde sağlık yönetimi politikaları,

COVID-19 pandemi sürecinde sağlık ekonomisi ve finansmanı politikaları,

COVID-19 pandemi sürecinde sağlık hizmetleri sunumu politikaları,

COVID-19 pandemi sürecinde sağlık insangücü politikaları,

COVID-19 pandemi sürecinde sağlık endüstrisi politikaları,

COVID-19 pandemi sürecinde küresel sağlık politikaları,

COVID-19 pandemi sürecinde sağlık turizmi politikaları ve

COVID-19 pandemi sürecinde halk sağlığı politikaları konuları ele alınacaktır.

Saygıdeğer katılımcılar,

Gördüğünüz üzere ve de programımızın geneline baktığınızda dikkatinizi çekmiştir, programımızı oluştururken kamu, özel, sivil toplum ve akademi olmak üzere bütün paydaşları ve konuları dahil etmeye gayret ettik.

Konuşmama son verirken başta sayın Bakanımıza ve Bakanlığımıza, Cumhurbaşkanlığı Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu başkanvekilimiz ve üyelerine, TÜSEB Başkanımıza, TUSPE Bilim Kurulu üyelerimize, USHAŞ Başkanımıza ve ekibine, TUSPE ekimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Zirvemizin hayırlara vesile olmasını diliyoruz.

Saygılarımızla.

Prof. Dr. Erhan AKDOĞAN

Sayın Bakanım,

Sayın Başkanvekilim,

Sayın Rektörlerim,

Saygıdeğer Akademisyenler,

Kıymetli Katılımcılar,

Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığına bağlı, Türkiye Sağlık Politikaları Enstitüsü tarafından, USHAŞ'ın desteği ile düzenlenmiş olan Türkiye Sağlık Politikaları Zirvesi'ne hoş geldiniz.

Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (TÜSEB), sağlık bilim ve teknolojileri alanında ülkemize ve insanlığa hizmet etmek, planlı ve sürdürülebilir kalkınmaya destek sağlamak amacıyla kurulmuştur. Türkiye'nin sağlık bilim ve teknolojileri alanında ileri teknoloji ve inovasyon ihtiyacını karşılamak, dışa bağımlılığı azaltmak, rekabet gücünü artırmak ve sürekli kılmak hedefleri doğrultusunda, kalkınma planı hedefleri ile Cumhurbaşkanı ve Sağlık Bakanlığı'nın belirlediği öncelikleri dikkate alan bir stratejik plan izlenmektedir.

TÜSEB bünyesinde, sağlık bilim ve teknolojileri alanında ülke ihtiyaçları doğrultusunda kurulmuş 9 araştırma enstitüsü bulunmaktadır. Ayrıca TÜSEB bünyesinde, araştırma enstitülerine ek olarak, Aziz Sancar Araştırma Geliştirme Merkezi (ASAGEM), AR-GE Direktörlüğü Yerleşme Koordinasyon Merkezi ve Klinik Araştırmalar Merkezi mevcuttur. TÜSEB, zaman ve şartların gereklerine uygun olarak bünyesine yeni enstitüleri ekleyerek sağlık araştırmaları sahasında yapılanmasını güncelleyebilecek, ulusal ve uluslararası sağlık ve araştırma kurumları ile işbirliği ağıni genişletebilecek dinamik bir yapıya sahiptir.

Değerli katılımcılar,

TÜSEB'in enstitülerinden biri olan Türkiye Sağlık Politikaları Enstitüsü (TUSPE), 25 Mart 2017 tarihinde kurulmuştur. TUSPE; sağlık politikaları alanında istişare, araştırma ve kanıt temelli, güvenilir ve işlenmiş bilgi üreterek ve de yayarak daha sağlıklı ve müreffeh bir Türkiye toplumuna ve insanlığa katkı sağlamak amacıyla; sağlık yönetimi, sağlık ekonomisi ve finansmanı, sağlık hizmetleri sunumu, sağlık insan gücü, halk sağlığı, sağlık endüstrisi, küresel sağlık ve sağlık turizmi ile ilgili politikalara yönelik Ar-Ge, izleme ve değerlendirme, eğitim, yayın, toplantı ve danışmanlık faaliyetleri yürütmektedir.

TUSPE'nin toplantı faaliyetleri kapsamında düzenlediğimiz TUSPE Türkiye Sağlık Politikaları Zirvesi için bu sene ana tema olarak, "COVID-19 Pandemisi ve Sağlık Politikaları" belirlenmiştir. Bu ana tema çerçevesinde 2 günlük program kapsamında 8 oturumda, sağlık yönetimi, sağlık ekonomisi ve finansmanı, sağlık hizmetleri sunumu, sağlık insangücü, sağlık endüstrisi, halk sağlığı, sağlık turizmi ve küresel sağlık politikaları ele alınacaktır.

Türkiye, COVID-19 ile mücadelede başta sağlık sektörü olmak üzere diğer sektörlerin de paydaşlığında başarılı bir performans sergilemektedir. Türkiye’de gerek sağlık sektöründe ve gerekse diğer sektörler aracılığı ile atılan adımlar sayesinde hem vaka bulaşma ve artış hızı kontrol altına alınmış, hem de tanı ve tedavi süreçleri etkin bir şekilde yürütülmüştür. Bu sayede ölüm oranları da oldukça düşük bir düzeyde kalmıştır. COVID-19 pandemi yönetim sürecinde sağlık sektöründe liderlik ve yönetim, sağlık bilgi sistemleri, sağlık finansmanı, sağlıkta insan kaynakları, ilaç ve tıbbi cihazlar, hizmet sunum, filyasyon, temaslı takibi ve sürveyans sistemleri, koruyucu sağlık hizmetleri ve sağlık turizmi gibi alanlarda yoğunlaşmıştır.

Sayın katılımcılar,

Salgın ile mücadelede TÜSEB kilit bir rol üstlenmiştir. Özellikle ülkemizin PCR test kapasitesinin artırılması hususunda, oldukça önemli faaliyetler gerçekleştirmiş, ülke sathında birçok sağlık kuruluşundaki laboratuvar imkanlarının geliştirilmesini ve personel açısından desteklenmesini sağlamıştır. Yerli ve milli imkanlarla COVID-19 aşısının, solunum cihazlarının ve test kitlerinin geliştirilmesi süreçlerinde aktif rol oynamış ve ülkemizin bu salgınla mücadelesine hem bilimsel hem de lojistik destek sağlamıştır.

Türkiye Sağlık Politikaları Zirvesi kapsamında, sağlık sektörünü kapsayıcı ve konu ile alakalı tüm başlıkları ele alacak bir program organize etmeyi amaçladık. Programın düzenlenmesinde emeği geçen tüm TÜSEB çalışanlarına, TUSPE Sağlık Politikaları Bilim Kurulu üyelerine, oturum başkanlarına, konuşmacılara ve katılımcılara teşekkür ediyor, programın sağlık camiamıza, ülkemize ve tüm insanlığa hayırlı neticeler getirmesini temenni ediyor, saygılar sunuyorum.

Dr. Fahrettin KOCA

Çok kıymetli katılımcılar

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Son bir yılımızı COVID-19 adını verdiğimiz pandeminin cenderesi altında geçirdik. Tüm insanlık olarak bu sıkıntıdan kurtulmak için mücadele ediyoruz. Salgın insanlık tarihinin etkisi en büyük salgınlardan birisi olacağı öngörülerini haklı çıkaracak bir seyir izliyor. Refah düzeyleri bakımından iddialı, hatta örnek gösterilen ülkelerin bile sağlık sistemlerini felç edecek bir seviyeye ulaştı.

Salgın, bizi etkisine aldığı, günlük yaşantımızı kısıtladığı son 13 – 14 ayda, hayatımızdan çok şeyler eksiltti. COVID nedenli can kayıpları 30 bini ülkemizde olmak üzere 2 milyon 700 bini aştı. Bununla birlikte tanı konmamış vakalar ve kısıtlılıkların getirdiği riskler nedeniyle daha ne kadar can kaybı olduğunu henüz bilmiyoruz.

Salgın tıbbi olduğu kadar sosyal ve ekonomik boyutlarıyla ciddi hasarlara neden oldu. Yıkıcı gücünü henüz kaybetmiş de değil. Ancak insanlık salgına karşı ilk aylarda yaşadığı çaresizlik hissinden kurtuldu. Aşı konusunda hızlı adımlar atıldı. Bir yıl önce bu günlerde bilim insanları ve sağlık çalışanları olarak, ne ile karşı karşıya olduğumuzu tam olarak anlamaya ve insanları şifaya kavuşturacak, hayatla yeniden buluşturacak doğru tedavi seçeneklerini bulmaya çalışıyorduk.

Başta Avrupa ülkeleri olmak üzere birçok ülkenin sağlık sistemlerinin çaresizlik içine düştüğü günlere, Türkiye, Allah’a hamdolsun çok hazırlıklı girdi. Tedavi ve halk sağlığı hizmetlerinde çalışan deneyimli kadrolarımızla beraber, çağdaş ihtiyaçları gözetten güçlendirilmiş sağlık altyapımızın desteği ile büyük bir iş başardık.

Bu toplantı vesilesi ile bir kez daha bilim insanlarımızla, hekimlerimiz ve sağlık çalışanlarımızla onur duyduğumu ifade etmek istiyorum. Sayın Cumhurbaşkanımızın önderliğindeki Hükümetimizin şehir hastaneleri vizyonu ile inşa edilen tesisler ve güçlü sağlık yatırımları bu dönemde hepimiz için ayrı bir gurur vesilesi oldu.

Değerli Katılımcılar

Bugün, insanımızın sağlığını teminat altında tutmak için organize olan sağlık sistemimizin salgın karşısındaki performansının değerlendirilmesine fırsat sunacak olan bu kıymetli toplantıyı gerçekleştirdiğiniz için sizlere teşekkür ediyorum.

Hepimiz son bir yılda çok önemli olaylar yaşadık, tecrübeler kazandık. Başından sonuna her aşamasıyla geleceğimiz açısından detaylıca incelenmesi, dersler çıkarılması gereken bir dönemin içerisindeyiz.

Birinci basamak hizmetlerimiz başta olmak üzere sağlık kadrolarımız salgın yönetimi konusunda gerçekten müthiş bir operasyonel deneyime ve güce sahip. Bu salgında da aile hekimlerimiz ve aile sağlığı çalışanlarımız, filyasyon ekiplerimiz; romanlara, filmlere konu olacak başarı hikayeleri yazdılar. Hastanelerimizde insanlarımızın umutlarını boşa çıkarmamak için, olağan güçlerinin ötesinde bir çaba sarf ederek ayakta kalmaya çalışan hekimlerimiz ve sağlık çalışanlarımızın hem kendi hayatları hem dokundukları hayatlar üzerinden yaşadığı her şey mutlaka kayıt altına almamız gereken kıymetli deneyimlerdir.

Salgın karşısında ayakta kalan ender sağlık sistemlerinden birisine sahip olmakla, küresel tedavi protokollerine ek özgün tedavi seçenekleri geliştirerek daha az kayıp verme başarısıyla, güçlü bilgi ve takip sistemlerimizle, yüzde 99'luk vaka ve temaslı takibi başarısıyla, salgının yıkıcı etkilerine karşı üstünlüğünü koruyabilen güçlü bir mücadele performansı ortaya koyduk.

Artıları ve eksileriyle sağlık hizmeti ağımızda yaşadığımız her deneyim geleceğimiz açısından bizlere yol gösterecek bir kıymete sahiptir. Salgınla birlikte bu deneyimlerimizin hafızalarımızdan silinmemesi adına bu tarz bilimsel çalışmalar mutlaka çeşitlenerek ve sayıları artırılarak sürdürülmelidir. Sağlık yönetiminden, sağlık hizmet sunumuna, endüstriyel kapasitemiz ve hedeflerimizin etkinliğinden, insan kaynağı kapasitemize kadar tüm boyutlarıyla sağlık sistemimizi ciddi şekilde tahlil etmeliyiz.

Gelecekte yeni salgınlar ve küresel sağlık risklerine karşı sağlık sistemimizin gücünü koruyacak doğru adımları hep birlikte belirlemeliyiz.

Elbette en az bu kadar önemli bir başka sorumluluğumuz da insan ve toplum sağlığımızı etkileyen yönleriyle; dünyada hakim olan politik, sosyal ve kültürel anlayışların sağlığı önceleyen şekilde dönüşümlerine öncülük etmektir.

Geçtiğimiz günlerde başka bir bilimsel toplantıda katılımcılara, Sağlık Bakanlığı olarak mücadele ettiğimiz, toplumun yeterince dikkatini çekmeyen ancak kanser, diyabet, hipertansiyon, kalp hastalıkları gibi geniş kitleleri ölümcül şekilde etkileyen sorunlardan bahsetmiştim.

Sağlık emekçileri olarak sizlerin çok iyi bildiği üzere, COVID pandemisinde hayatını kaybeden ve yoğun bakıma ihtiyaç duyan insanlarımızın büyük çoğunluğunda bu hastalıklardan bir veya ikisi bulunuyordu. Bu salgın, önlenabilir hastalıklarla toplumsal mücadelenin ne kadar hayati önemi olduğunu tüm topluma bir kez daha göstermiş oldu.

Halkımızın büyük çoğunluğunun, maske, mesafe, temizlik üçlüsüne büyük ölçüde dikkat ederek salgınla mücadelede sağlığın korunmasında katılımcı rol üstlendiği bu günleri, geleceğe taşıyabilme adına da önemli bir fırsat olarak değerlendirebilmeliyiz diye düşünüyorum.

Sağlıklı insan ve sağlıklı bir toplumun önceliklerini bilen ve bu uğurda emek veren siz değerli bilim insanları ve meslektaşlarım; nasıl ki salgın sürecinde, toplumu aydınlatma misyonu yüklenmişseniz, tüm sağlık risklerine karşı toplumun örgütlü mücadele gücünü geliştirmede de öncü misyonunuzu sürdürmeniz büyük önem arz etmektedir.

Saygıdeğer katılımcılar,

Son olarak; yine salgınla mücadelede karşımıza çıkan küresel gelişmelerden hareketle, Türkiye'nin sağlıkta küresel liderlik hedefine yönelik görüşlerimi de sizlerle paylaşmak istiyorum.

Hepimiz bu süreçte Batı medeniyetinin ve değerlerinin salgın karşısında çöküşüne şahit olduk. Dünyanın ekonomi politiğine yön veren ülkeler insanlık değerlerine bağlılık noktasında hem kendi toplumlarına hem insanlığa karşı kötü bir sınav verdi. Bu süreçte Türkiye sahip olduğu imkanları, yine sahip olduğu medeniyet anlayışının gereği olarak dünya ile paylaştı.

Bunu bir övünç meselesi olarak ifade etmiyorum. Bugün bu toplantıda ele alacağımız tüm konu başlıklarındaki temel paradigmaların, kavramların, politikaların insanlık vicdanında mahkûm olduğu bir dönemden geçiyoruz. Salgın bile sağlık imkanlarını stratejik pazar ürünü olmaktan çıkaramadı. Aşı konusunda bilgiyi ve ürünü insanlığın adil şekilde erişimine sunmak gibi bir anlayıştan fersah fersah uzak olduklarını gördük.

Bu yüzden insan hayatını, böyle bir akıbeti insanlığa reva gören çürümüşlükten kurtarma adına, Türkiye'nin sağlıkta küresel liderlik hedefini, çok değerli bir medeniyet hamlesi olarak görüyor ve önemsiyorum.

Ben bu duygu ve düşüncelerimle Türkiye'nin Sağlık Politikaları Zirvesi adı altında değerli bir toplantıyı icra etmenizden dolayı tüm emeği geçenlere bir kez daha teşekkür ediyorum. Ülkemizin ve inanıyorum ki gelecekte dünyanın sağlık sistemi için üreteceğiniz çok değerli katkılardan dolayı şimdiden teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

BİRİNCİ OTURUM:

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE SAĞLIK ENDÜSTRİSİ POLİTİKALARI

Oturum Başkanları

Prof. Dr. Ramazan ERDEM
Süleyman Demirel Üniversitesi Öğretim Üyesi
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Uzm. Hüseyin ÇELİK
Sağlık Bakanlığı E. Müsteşar Yardımcısı
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

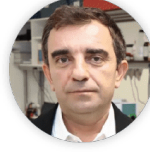
Konuşmacılar

Prof. Dr. Erhan AKDOĞAN
TÜSEB Başkanı

Doç. Dr. Tolga TOLUNAY
TİTCK Başkanı

Prof. Dr. Aykut ÖZDARENELİ
Erciyes Üniversitesi ERAGEM Müdürü

Metin DEMİR
SEİS Başkanı

- COVID-19 pandemi süreci; tıbbi cihazlar, aşılar, ilaçlar ve diğer teşhis ve tedavi ürünlerini bünyesinde toplayan sağlık endüstrileri alanının aslında bir milli güvenlik meselesi haline gelebileceğini göstermiştir.
- Aşı, tıbbi cihaz, ilaç ve diğer sağlık endüstrisi ürünlerinin yerli ve milli imkânlarla üretilebilmesi, ülkemiz açısından stratejik bir önem taşımaktadır.
- Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (TÜSEB) ve Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumuna (TİTCK) bu süreçte oldukça önemli görevler düşmektedir. TİTCK düzenleyici işlevi, TÜSEB ise projelere sağladığı finansal ve rehberlik destekleri ile pandemi sürecinde aktif rol almışlardır.
- Kurulması planlanan Sağlık Endüstrileri Başkanlığı, ülkemizin sağlık endüstrileri alanında ihtiyacı bulunan ürünlerin üretilmesi, Ar-Ge kültürünün geliştirilerek yerli ve milli üretimin desteklenmesi açısından üst düzeyde bir planlama ve yönlendirme işlevi sergileyecektir. Bu yönleri ile ülkemiz için bu alanda büyük adımların atılmasını sağlayacak bir platform olması ümit edilmektedir.
- Sağlık endüstrileri alanında geliştirilecek olan Ar-Ge ürünlerinin ticarileşmesini sağlamak için, özellikle alım garantileri sayesinde rekabetçi bir endüstri oluşturularak dış pazarlarda da etkinliğimizin artırılması kritik bir konudur.
- Yerli ve milli aşının üretilmesi, pandemi ile mücadelenin sürdürülebilirliği açısından kritik bir öneme haizdir. TÜSEB desteği ile Erciyes Üniversitesi Aşı Araştırma ve Geliştirme Merkezi tarafından üzerinde çalışılmakta olan yerli COVID-19 aşısının Faz 2 çalışmaları halen devam etmektedir. Bu süreçte 250 kişi üzerinde gerçekleştirilen çalışmalarda olumsuz bir yan tesir gözlenmemiş olup, 2021 yılı Nisan ayı sonunda Faz 3 çalışmalara başlanması planlanmaktadır.
- Yerli tıbbi cihaz, malzeme ve ilaç üreticilerinin hem iç hem de dış pazarda etkinliklerinin artırılabilmesi, daha rekabetçi hale gelebilmeleri ve ülkemize katkı sağlayabilmeleri için kamu tarafından desteklenmeleri, Hindistan ve Çin gibi uluslararası bir tedarikçi ülke konumuna gelmemiz açısından önemlidir. Kurulması planlanan Sağlık Endüstrileri Başkanlığının bu açıdan büyük bir fırsat penceresi sunabileceği düşünülmektedir.

İKİNCİ OTURUM:

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE SAĞLIK EKONOMİSİ VE FİNANSMANI
POLİTİKALARI

Oturum Başkanları

Prof. Dr. Erdem KARABULUT
Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi
TÜSPE Bilim Kurulu Üyesi

Doç. Dr. Burçay ERUS
Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi
TÜSPE Bilim Kurulu Üyesi

Konuşmacılar

Nüket KÜÇÜKEL EZBERCİ
Cumhurbaşkanlığı Sağlık ve
Gıda Politikaları Kurulu Üyesi
TUSIAD Yönetim Kurulu Üyesi

Dr. Mustafa ÖZDERYOL
Sosyal Sigortalar Kurumu
GSS Genel Müdürü

Prof. Dr. B. Simten MALHAN
Baskent Üniversitesi Öğretim Üyesi

- Türkiye, 2003 yılından itibaren uyguladığı Sağlıkta Dönüşüm Programı (SDP) kapsamında gerçekleştirdiği reformlar sayesinde sağlık sektörüne büyük yatırımlar yapmıştır. SDP'nin birinci fazı olarak değerlendirilebilecek 2003-2015 döneminde sistemin güçlendirilmesine yönelik adımlar atılmıştır. 2015-2020 yılları arasında ikinci faz olarak adlandırılabilir dönemde ise şehir hastanelerinin kurulması başta olmak üzere sistemin güçlendirilmesine yönelik çabalar devam etmiştir. Bu yatırımlar sayesinde Türkiye, pandemi sürecindeki mücadelesini üst düzeyde tutmuş ve sürdürülebilir kılmıştır.
- SDP'nin üçüncü fazı olarak değerlendirebileceğimiz COVID-19 pandemisi sonrasındaki süreçte ise sağlık teknolojileri, yapay zekâ, algoritmalar, giyilebilir teknolojiler, sağlık bilgi sistemleri ve bilişim uygulamaları gibi daha farklı araçların devreye alınması söz konusu olacaktır. Sağlık Endüstrileri Başkanlığı, bu konudaki çalışmaların çok daha organize ve sistematik bir şekilde hayata geçirilmesine katkıda bulunacaktır.
- COVID-19 pandemi sürecinde Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), sağlık hizmetlerinin aksamadan sağlanabilmesi için gerekli fon akışını sağlamanın yanında pandeminin ilk 11 aylık döneminde sağlık hizmeti sunucularına 8,5 milyar TL ek kaynak sağlamıştır.
- COVID-19 hastalarının oluşturduğu direkt tıbbi maliyetlerinin incelendiği bir araştırmada, ayaktan hasta başı ortalama maliyeti 405 TL, yatan hasta başı ortalama maliyeti de 10.004 TL olarak hesaplanmıştır. COVID-19'un 12 aylık toplam tıbbi maliyeti ise 3,7 milyar TL olarak tahmin edilmiştir.
- Pandemi sonrası dönemde, ertelenmiş olan sağlık talebinin harekete geçeceği ve sağlık hizmetleri kullanımının artacağı beklenen bir olgudur. Bu nedenle, sosyal güvenlik sistemimizin ve sağlık hizmetlerimizin sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla birinci basamak sağlık hizmetleri ve aile hekimliği uygulamasının güçlendirilerek koruyucu sağlık hizmetlerinin öncelenmesi elzemdir.
- Sevki zinciri uygulamasının hayata geçirilmesinin, sağlık hizmetlerinin sunumunun ve finansmanının planlanması açısından gelecek dönemde politika yapıcılarının gündemine gelmesi beklenmektedir.
- Sağlık hizmetlerinin finansmanı alanında, kamu sektörü ile özel sektör arasındaki dengenin sağlanması ve suistimallerin önlenmesi amacıyla tamamlayıcı sağlık sigortasının devreye alınması ve yaygınlaştırılması için politikalar geliştirilmesi önem arz etmektedir.
- Sağlık sektöründe özellikle hastane, sağlık tesisi inşa ve işletmesinde kazandığımız deneyimin USHAŞ vasıtasıyla yurtdışına aktarımının yapılması da gelecek dönemdeki sağlık gündeminde yer alması beklenen ve önem taşıyan bir husustur.

ÜÇÜNCÜ OTURUM: COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE SAĞLIK HİZMETLERİ SUNUMU POLİTİKALARI

Oturum Başkanları

Dr. Öğr. Ü. Bilal AK
Biruni Üniversitesi Öğretim Üyesi
TÜSPE Bilim Kurulu Üyesi

Doç. Dr. Volkan YILMAZ
Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi
TÜSPE Bilim Kurulu Üyesi

Konuşmacılar

Prof. Dr. Ahmet TEKİN
T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri Genel Müdürü

Doç. Dr. Mehmet KÖŞ
T.C. Sağlık Bakanlığı
Kamu Hastaneleri Genel Müdür
Yardımcısı

Prof. Dr. Tefvîk ÖZLÜ
KTÜ Öğretim Üyesi
Koronavirüs Bilim Kurulu Üyesi

Dr. Reşat BAHAT
OHSAD Başkanı

- Pandeminin başından itibaren başarılı filyasyon sayesinde temaslı takipleri hızlı şekilde yapılmış, hastaların kullanması gereken ilaçlar evlerinde teslim edilerek tedaviye erken başlanması sağlanmıştır. Evde takip edilen hastalar düzenli olarak sorgulanarak, gerekirse hastaneye erken dönemde yatışı sağlanmıştır.
- Pandemi süresince illerde uygulama birliği sağlanmasına özen gösterilmiştir.
- Hasta ziyareti kısıtlaması, ilaç raporlarının süresinin uzatılması, elektif vakaların ertelenmesi, pandemi hastanelerinin ilan edilmesi gibi önlemler alınmıştır.
- Sağlık personeli ve çocuklarının psikolojik destek almaları için RUHSAT mobil uygulaması devreye sokulmuştur.
- Zihinsel engelli çocuklara destek sistemi kurulmuştur.
- Yoğun bakım yatak kapasitesi %48 artırılmış, 13 hastane, 21 ek bina açılmış, 1500 yeni yüksek akım oksijen cihazı temin edilmiştir.
- Yurtdışında bulunan Türk hastanelerinde görevli personele ilaç, tıbbi cihaz ve ekipman takviyesi yapılmıştır.
- Enfeksiyon hastalıkları uzmanları, göğüs hastalıkları uzmanları, mikrobiyoloji uzmanları, halk sağlığı uzmanları, yoğun bakım, acil tıp, çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanlarından oluşan bilimsel danışma kurulu 22 Ocak 2020'de ilk toplantısını gerçekleştirmiş, 24 Ocak'ta Tanı Tedavi Rehberi yayınlanmıştır. Bu rehber sahada görev yapan hekimler için önemli bir kaynak olarak kabul edilmekte olup, diğer pek çok ülkede hekimler, böyle bir kaynak olmadığı için bireysel kararlar almak durumunda kalmışlardır. Kurul, pandeminin yönetimi ile ilgili olarak Sağlık Bakanlığına ve diğer kamu kuruluşlarına Sağlık Bakanlığı vasıtasıyla görüş beyan etmektedir.
- Önümüzdeki dönemde test kapasitesinin artırılması büyük önem arz etmektedir.
- Özel hastanelerin yoğun bakım yatak kapasitelerinin fazla olması, bu süreçte önemli avantaj sağlamıştır.
- Yaşlı nüfus oranımızın Avrupa ülkelerine göre düşük olması avantaj sağlamıştır.
- Sağlık tesislerimizin teknik ve alt yapı yeterliliklerinin yanı sıra, sağlık personelimizin yoğun çalışmaya alışkın olması, bu süreçte hastanelerdeki tıkanmayı önlemiştir. Ancak özellikle hemşire sayımızın yetersizliğinin dezavantajları yaşanmıştır.

DÖRDÜNCÜ OTURUM:

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE SAĞLIK İNSANGÜCÜ POLİTİKALARI

Oturum Başkanları

Prof. Dr. Kurtuluş KARAMUSTAFA
Kayseri Üniversitesi Rektörü
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Prof. Dr. A. Sinan TÜRKİYILMAZ
Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Konuşmacılar

Dr. Aziz Alper BİTEN
T.C. Sağlık Bakanlığı Yönetim
Hizmetleri Genel Müdür Yardımcısı

Op. Dr. Aziz Ahmet SUREL
Ankara Şehir Hastaneleri
Koordinatör Başhekim

Uzm. Hem. Tekmile KÖSE
Ankara Üniversitesi İbni Sina
Hastanesi Başhemşiresi

Semih DURMUŞ
Sağlık-Sen
Genel Başkanı

- COVID 19 pandemi sürecinde Türkiye’de sağlık personeli yüksek bir görev bilinci ile büyük özveri ve çaba göstermiştir.
- Bakanlık merkez teşkilatı dâhil tüm kurumlar sağlık insangücünün en verimli ve efektif kullanımı için gerekli planlamaları, yer değişiklikleri ve görevlendirmeleri yapmışlardır.
- Bu dönemde 90.000’i aşkın yeni personel istihdamı sağlanmıştır.
- 23.165 filyasyon ekibinde 37.000’i aşkın personel görevlendirilmiştir.
- Sağlık çalışanlarının güçlendirilmesi adına gerekli eğitim ve bilgilendirmeler hizmet içi eğitim programlarıyla hızlı bir şekilde sağlanmıştır.
- Sağlık çalışanlarının sosyal yönden desteklenmesi adına misafirhaneler ve Vefa Sosyal Destek Ekipleri oluşturulmuştur.
- Kısa süreli de olsa ek ödeme uygulaması ile finansal destek sağlanmıştır.
- Şubat ayından itibaren ilk olarak sağlık çalışanlarından başlanarak hızlı bir şekilde aşılama süreci başlatılmıştır.
- Ne kadar daha süreceği öngörülemeyen COVID-19 pandemi sürecinin daha da başarılı yönetilebilmesi ve ileriye dönük olarak sağlık insangücü eksikliğinin azaltılması için her yıl düzenli olarak sağlık personeli istihdamı sağlanmalıdır.
- Sağlık çalışanlarının diğer kamu çalışanlarına kıyasla görece azalan maaşlarının artırılması gerekmektedir.
- Performansa dayalı ek ödeme sisteminin özellikle COVID-19 pandemi sürecinde efektif kullanılarak sağlık çalışanlarının motivasyonları artırılmalıdır.
- Pandemi sürecinde sağlık çalışanlarının çocuk bakımı ve psikososyal açısından desteklenmesi faydalı olacaktır.
- COVID-19’un meslek hastalığı sayılması ve COVID-19 nedeniyle vefat eden sağlık çalışanlarının görev şehidi sayılması önerilmektedir.
- Bu süreçte sağlık çalışanlarının yöneticiler, liderler ve bürokratlar tarafından takdir edilmesi, sahada ziyaret edilmesi ve ödüllendirilmesi, çalışanların daha da şevkle ve yüksek motivasyonla çalışmalarına katkı sağlayacaktır.

BEŞİNCİ OTURUM:

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE SAĞLIK YÖNETİMİ POLİTİKALARI

Oturum Başkanları

Prof. Dr. Serkan TOPALOĞLU
Cumhurbaşkanı Başdanışmanı
Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu Başkanvekili
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Sabahattin AYDIN
T.C. Sağlık Bakan Yardımcısı
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Konuşmacılar

Prof. Dr. Necdet ÜNÜVAR
Cumhurbaşkanlığı Sağlık ve
Gıda Politikaları Kurulu Üyesi
Ankara Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Kemalettin AYDIN
Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Rektör Yardımcısı

Dr. Mehmet ALTUĞ
Özel Hastaneler Platformu
Derneği Başkanı

Prof. Dr. İsmet ŞAHİN
Lokman Hekim Üniversitesi
Öğretim Üyesi

- Pandemi sürecinin yönetiminde Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin getirdiği hız ve eşgüdümün sağladığı avantajlar tecrübe edilmiştir.
- Türkiye, şehir hastaneleri ile güçlendirilmiş sağlık altyapısı ve nitelikli insangücü sayesinde COVID-19 ile mücadeleyi başarı ile sürdürmektedir.
- Sağlık tesislerimiz ve nitelikli sağlık insan gücümüz sayesinde pandemi sürecini en az sıkıntıyla atlatan ülkelerden olsak da ilaç ve tıbbi cihazdaki dışa bağımlılığımız zayıf yönümüz olarak bir kez daha ortaya çıkmıştır.
- Pandeminin ilk döneminde ülkelerde ventilatöre olan ihtiyaç hızla artmış, fahiş fiyatlar talep edilmiştir. Türkiye’de de ventilatöre ihtiyaç duyulacağı öngörüsüyle kamu-özel iş birliğiyle, hekim-mühendis ortak çalışmasıyla hızlıca üretimi gerçekleştirilmiştir. Pek çok ülkeye ihraç edilen yerli ventilatörlerimiz, ülkemizin bu alandaki kapasitesini görmemiz açısından büyük fırsat sağlamıştır. Kurulacak olan Sağlık Endüstrileri Başkanlığı buna benzer ürünlerin çok daha organize ve sistematik bir şekilde hayata geçirilmesine katkıda bulunacaktır.
- COVID-19 pandemisi, ülkelerin sağlık sistemleri için test niteliği taşımaktadır. Türkiye, güçlü sağlık sistemlerine sahip olduğuna inanılan gelişmiş ülkelerden çok daha başarılı bir sınav vermiştir.
- Sınır kapıları vaktinde kapatılmış, yeni hastaneler açılmış, yoğun bakım kapasiteleri artırılmıştır. Bu sayede Avrupa ülkelerindeki gibi parklarda, fuar alanlarında hasta bakılması, huzurevlerinde yaşlıların ölüme terk edilmesi gibi görüntüler ülkemizde yaşanmamıştır.
- COVID-19 tedavisi, Türkiye’de genel sağlık sigortası kapsamına alınmış olup, tüm vatandaşların ilacı, her türlü tedavisi, yoğun bakım hizmeti devlet tarafından karşılanmaktadır.
- Dışarıdan bir ayna tutup sağlık sistemimizin bu süreçteki güçlü ve zayıf yanlarına bakmamız gerekmektedir.
- Sağlık, gerektiğinde millî güvenliği etkileyecek kadar önemli bir konudur. Sağlık, yalnızca sağlıkçıların veya Sağlık Bakanlığının sorumluluğunda değil, çok sektörlü bir alandır.
- Pandemi sürecinde devlet başkanlarının tutum ve davranışları bakımından Türkiye başarılı bir liderlik örneği sergilemiştir.
- Pandemi nedeniyle müracaat sayısı azalan özel hastane sektörü, zor durumda kalmıştır. SGK’nın SUT fiyatlarında yaptığı artış sektöre olumlu etki etmiştir.

- Başlangıçta yaşanan maske, dezenfektan, kişisel koruyucu ekipman sıkıntısı, ileriki dönemde yaşanmamıştır.
- Pandeminin ilk döneminde özel hastane ve laboratuvarlarda PCR çalışılmasına izin verilmemesi, test sayısının yetersiz kalmasına neden olmuştur.
- Sağlık hizmetleriyle ilgili konuların ekonomik, politik ve toplumsal boyutları tüm ülkelerde çok yoğun bir biçimde tartışılmaktadır.
- Johns Hopkins Üniversitesi Sağlık Güvenliği Merkezi tarafından geliştirilen ve küresel pandemilere karşı devletlerin hazırlıklılık düzeyini ve başa çıkma kapasitelerini değerlendirmeyi amaçlayan, 2009 Ekim ayında yayınlanmış Global Sağlık Güvenliği İndeksi raporuna göre 195 ülkenin genel ortalaması 100 üzerinden 40,2'dir. Yüksek gelirli ülkelerin ortalaması 51,9 olup, Güney Kore ve Tayland en iyi ülkeler arasında gösterilmektedir. Türkiye bu listede 52,4 puan ile ortalamanın üstünde ve 40. sırada yer almaktadır. Güney Kore ve Almanya özellikle teşhis etme, toplumu izole etme yetenekleri açısından örnek model olarak gösterilmektedir.
- COVID-19 pandemisinde şu an için en önemli konu aşı tedarikidir. Süreci çok iyi yöneten ülkelerde dahi aşı tedarik edilemezse, savaşı kazanmış gibi görünseler de zafere ulaşamayacakları açıkça görülmüştür.
- COVID-19 pandemisi pek çok konudaki ezberleri bozmuştur. Özellikle batı sağlık sistemlerin en iyi olduğu yönündeki yıllardır pazarlanan yaklaşımları, yanlışları ve mükemmel bir sağlık sisteminin olmadığını göstermiştir.
- Türkiye'de yıllar boyunca BT, MR gibi cihazların fazlalığına ilişkin eleştiriler bulunmaktaydı. COVID-19 pandemisi yıllardır süregelen âtıl kapasite maliyetlerini meşrulaştırmıştır.
- Belirsizlik, asimetrik bilgi ve dışsallık özelliği nedeniyle COVID-19 pandemi sürecinde tüm ülkelerde kamu müdahalesi zorunlu hale gelmiştir.
- Cumhurbaşkanlığı ve Sağlık Bakanlığının süreçte iyi yönetim ilkelerine uygun olarak kararlı duruşu, kriz yönetiminde önemli bir liderlik özelliği olarak değerlendirilmektedir. Bu süreçte tüm paydaşlarla (vatandaşlarla, çalışanlarla, tedarikçilerle, bakanlıklarla vb.) güçlü bir iletişim kurulması iyi bir yönetim örneği olarak kabul edilmektedir.
- Yönetimin fonksiyonlarından planlama ve örgütlemeye Türkiye'nin iyi bir sınav verdiği söylenebilir. Yönetim fonksiyonunun yerine getirilmesinde özellikle insan kaynaklarının motivasyonu ve iletişimi konusunda zorluklar yaşanmıştır. Sonuçlarla amaçların karşılaştırılmasını içeren denetim fonksiyonuyla ilgili olarak ise, arzulanan ve elde edilen sonuçlar arasında uyumsuzluk gözlenmesi halinde yöneticilerin düzeltici eylem ve işlemler yapabilmesi beklenmektedir.
- Bilimsel araştırmalar için veriye erişim sağlanmaması, yönetimin şeffaflık ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Salgının daha iyi yönetilmesi için verilere erişimin önündeki engeller kaldırılmalıdır.
- Pandeminin sadece sağlık ekonomisi açısından ya da genel ekonomi açısından doğrudan etkisi ve maliyeti bulunmamaktadır. Dolayısıyla, COVID-19 pandemisinin çevresel, sistemsel ve davranışsal etkilerinin, bütün boyutlarıyla çok geniş kapsamlı değerlendirilmesi faydalı olacaktır.

ALTINCI OTURUM:

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE HALK SAĞLIĞI POLİTİKALARI

Oturum Başkanları

Prof. Dr. Haydar SUR
Üsküdar Üniversitesi Öğretim Üyesi
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Osman GÜNAY
Erciyes Üniversitesi E. Öğretim Üyesi
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Konuşmacılar

Doç. Dr. Fatih KARA
T.C. Sağlık Bakanlığı
Halk Sağlığı Genel Müdürü

Prof. Dr. Levent AKIN
Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi
Koronavirüs Bilim Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Pınar OKYAY
HASUDER Yönetim Kurulu
Başkanı

Dr. Mine GÜRÇİNER
ANKAHED Yönetim Kurulu
Başkanı

- Türkiye’de COVID-19 pandemisine sağlık hizmetlerinin tüm basamaklarında hızlıca bir yanıt oluşturulmuştur. Birinci basamakta filyasyon ekipleri ve aile sağlığı merkezlerinde yürütülen aşılama çalışmaları başarılı bir şekilde devam etmektedir.
- Aşılama çalışmaları hızla başlamış ve aşılama oranları açısından dünyada salgının kontrol altına alınabilmesi için bağışıklama çalışmalarının hızlandırılması ve tüm nüfusu kapsamı gerekmektedir.
- Yapılan test sayılarımız artmış olmakla birlikte salgının kontrol altına alınabilmesi için test uygulanacak grubun kapsamının genişletilmesi ve taramalar yapılması faydalı olacaktır.
- Salgınlar doğası gereği vaka sayılarındaki dönemsel artış ve azalışlar gösteren pikler şeklinde ilerler. Bu sebeple alınan önlemlerin uzun vadeli ve sürdürülebilir olması gereklidir.
- Sağlık sistemimizin salgınlara karşı hazırlıklılık durumunun gözden geçirilmesi ve güçlendirilmesi faydalı olacaktır. Yerel yönetimlerin ve valiliklerin güçlendirilmesi; İl Pandemi ve İl Hıfzısıhha Kurullarının aktif bir şekilde çalıştırılması gerekmektedir.
- Pandemi insanlarda üzüntü, güven kaybı, korku, psikososyal sorunlara; bunun yanı sıra özellikle evlerde kalmaya bağlı olarak da kas iskelet sorunları ve sistemik hastalıkların ilerlemesine sebep olmaktadır. Bu bağlamda hizmetler planlanması ve sunulması faydalı olacaktır.
- Toplumla iletişimin sağlıklı kurulması, mesajların doğru aktarılması ve toplumun bilinçlendirilmesi adına Toplum Bilimleri Kurulunun daha aktif rol üstlenmesi gerekmektedir.
- COVID-19 pandemisi ile ilgili büyük sorumluluğu Sağlık Bakanlığı teşkilatı üstlenmiş olup devletin diğer birimlerinin ve Bakanlıkların alınan önlemlerle ilgili toplumla daha fazla iletişim kurması ve sorumluluk üstlenmesi beklenmektedir.
- Bu dönemde COVID-19 dışı, özellikle birinci basamakta yürütülen hizmetler de aksatılmadan yürütülmüştür. Ancak Avrupa’daki kadar olmasa da KETEM’lerde yürütülen tarama hizmetlerine başvurularda azalma olmuştur.
- Salgın sebebiyle COVID-19 dışı ve acil olmayan hastalıklar nedeniyle özellikle birinci basamak sağlık kurumlarına başvurularda azalma görülmüştür. Bu sebeple aile hekimlerinin özellikle taramalar konusunda hedef nüfusa erişmelerinde sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu sebeple pandemi süresince negatif performans uygulamasına ara verilmesi önerilmektedir.
- TELETIP uygulaması ile ilgili çalışmaların hızlandırılması faydalı olacaktır.
- COVID-19 ile ilgili araştırmaların ve bilimsel çalışmaların artırılması ve paylaşılması gerekmektedir.
- Aile Sağlığı Merkezlerinde çalışanların maddi ve özlük hakları açısından desteklenmesi gerekmektedir.

YEDİNCİ OTURUM:

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE SAĞLIK TURİZMİ POLİTİKALARI

Oturum Başkanları

Uzm. Dr. Salih Kenan ŞAHİN
USHAŞ Yönetim Kurulu Başkanı
TÜSPE Bilim Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Mehmet BARCA
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Öğretim Üyesi
TÜSPE Bilim Kurulu Üyesi

Konuşmacılar

Prof. Dr. Ahmet TEKİN
T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Hizmetleri Genel Müdürü

Dr. Reşat BAHAT
OHSAD Başkanı

Prof. Dr. Dilaver TENGİLİMOĞLU
Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü Müdürü

Firuz B. BAĞLIKAYA
TÜRSAB Yönetim Kurulu
Başkanı

- USHAŞ, sağlık turizminin daha çok operasyonel kısmını regüle ederek ve çeşitli ülkelerde temsilcilikler kurulmasını planlayarak sağlık turizmi çalışmalarına ivme kazandırmıştır.
- İlk defa 2017 yılında Sağlık Turizmine ait yönetmelik yayınlanmıştır. Türkiye'nin tanıtımında ve bilgilendirmede yetersiz kalınmasından dolayı, Türkiye pastadan yeteri kadar pay alamamaktadır.
- Türkiye'nin sağlık turizmindeki önemli avantajları; 57 ülkeye 4 saatlik uçuş mesafesinde olup 1,5 milyardan fazla insana ulaşabilecek olması gerek özel sektör gerekse yeni ve modern şehir hastaneleriyle kamu sektörünün, konforlu hasta odaları, çok gelişmiş tıbbi teknolojik cihazları ve nitelikli sağlık personeli ile güçlü sağlık altyapımızdır.
- TÜİK verilerine göre 2019 yılında turizmin gelir kaynakları içerisinde tüm turizm gelirinin yüzde 23,4'ünü sağlık alanı oluşturmakta iken, 2020 yılında pandemi nedeniyle bütün sağlık turizminde de yüzde 48'lik bir maalesef daralma olmuş ve 2019 yılında hemen hemen 1,2 milyar dolara yakın sağlık turizmi gelirinde, 2020 yılında bu yüzde 50'lerde kayıplar yaşanmıştır.
- Pandemi sürecinde yaşananların birer fırsata çevrilmesi ve pandemi sonrasında bu büyük pastadan Türkiye'nin daha yüksek bir pay alması bundan sonra atılacak adımlara bağlıdır.
- Türkiye'nin sağlık turizminde istediği seviyelere ulaşması için markalaşma önem arz etmektedir. Bu bağlamda güven, kalite, farklılaştırma, bütünsel hizmet sunma, dinamik tanıtım, sorunsuz iletişim, güncel pazarlama stratejileri, tedavi sonrası takip, e-sağlık vizesi, etik konularda düzenleme ve uygulamalar gerekmektedir.
- Pandemi süreci, dijital sağlık uygulamaların sağlık turizmine entegrasyonunun önemini ortaya çıkarmıştır.
- Sağlıkta kalite standartlarını yakalamak için Sağlık Turizm Portalı hizmete açılmıştır.
- Sağlık turizminde sadece hekimlerimizin çaba sarf etmesi yeterli olmayıp teknolojik alt yapıyla da hedef ülkelere ulaşılması ve o ülkelere sağlık diploması alanında da hitap edebilmek önem taşımaktadır.
- Sağlık turizmi sadece medikal turizmden ibaret olmayıp, yaşlanan dünya nüfusu ile birlikte yaşlı ve engelli turizminin de önemli pazar alanlarıdır.
- Pandemi ile birlikte beklentileri değişen medikal turistlerin, COVID-19 pandemi sürecini daha iyi yöneten destinasyonları tercih edeceği öngörülmektedir. Bu bağlamda hastaların risk unsurunu en aza indiren, alanında tanınmış, köklü, itibarı yüksek, akredite sağlık kurumları, markaları ve aracı kurumları tercih edeceği düşünülmektedir.

SEKİZİNCİ OTURUM:

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE KÜRESEL SAĞLIK POLİTİKALARI

Oturum Başkanları

Prof. Dr. Toker ERGÜDER
DSÖ Türkiye Ofisi
Sağlık Bilimleri Üniversitesi Öğretim Üyesi
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Dr. Öğr. Ü. Hasan Giray ANKARA
Sağlık Bilimleri Üniversitesi Öğretim Üyesi
TUSPE Bilim Kurulu Üyesi

Konuşmacılar

Arif ÇETİN
T.C. Sağlık Bakanlığı
Dış İlişkiler ve AB Genel Müdür
Yardımcısı

Dr. Enis BARIŞ
Dünya Bankası Kıdemli Danışmanı

Dr. Rahman NURDUN
TİKA Başkan Yardımcısı

- Hem ülkelerarası ikili ilişkilerde hem de küresel sağlık sorunlarının çözümünde sağlık diplomasisi etkili bir uluslararası politika aracıdır.
- Pandemi sürecinde KKTC’de bir pandemi hastanesi açılmış, Arnavutluk’ta ise Nisan ayı içerisinde açılması planlanmaktadır.
- Türkiye bu süreçte 158 ülke ve 14 uluslararası kuruluşun pandemi ile mücadelesine katkıda bulunmak adına, yerli tani kiti, ilaç, solunum cihazı ve kişisel koruyucu ekipmanlar hibe etmiş, 53 ülkeye ise aynı yardımda bulunmuştur.
- Sağlık Bakanlığımızın teklifiyle 2021 yılı tüm dünyada “Sağlık ve Bakım Çalışanları Yılı” olarak kabul edilmiştir.
- COVID-19 pandemisinin ülke ekonomilerine etkisi konusunda UNDP tarafından hazırlanan raporda, pandemi nedeniyle 1989 yılından beri ilk kez yoksullukta artış görüleceği ve 1990 yılından bu yana ilk kez insani gelişimde geriye gidileceği ifade edilmiştir.
- TİKA 60 ülkede açmış olduğu 62 ofis aracılığıyla, kuruluşundan bu yana 170 ülkede yaklaşık 250 bin proje faaliyetleri gerçekleştirmiştir.
- Türkiye, 2019 yılında acil insani yardımlarda hem 7,5 milyar dolarlık tutar bakımından hem de yardımların gayrisafi milli hâsıla oranına göre %1 oran ile birinciliğini sürdürerek, dünyanın en cömert ülkesi olarak birinci sırada yer almaktadır.
- TİKA, COVID-19 ile mücadele kapsamında, 72 ülkede 198 proje gerçekleştirmiş ve yaklaşık 2,2 milyon kişi bu projelerden yararlanmıştır.
- COVID-19 pandemisi çevre, hayvan sağlığı ve insan sağlığının birlikte ele alınması gerekliliğine vurgu yapan Tek Sağlık (One Health) kavramının önemini bir kez daha göstermiştir.
- Yaşanan bu sürecin ülkeler için güvenlik sorunu doğurabileceği görülmüş olup savunma sanayinde olduğu gibi sağlık sektöründe de başarının yakalanarak belli bir dereceye kadar bağımsız olmasının önemi ortaya çıkmıştır.
- Joint External Evaluation (JEE) sistemi ile Uluslararası Hayvan Sağlık Kurumu (OIE) sistemi birbirine entegre edilmelidir.
- Türkiye’de Biyolojik Güvenirlik Düzeyi (Biological Safety Level-BSL) düzeyi yüksek olan ve daha çok solunum virüslerine karşı çalışmalar yürütülen BSL 4 laboratuvarları kurulmalıdır.
- Türkiye’nin sağlık diplomasisi çalışmalarının yanında sağlık hayırseverliğinde göstermiş olduğu başarıları takdir görmektedir.

KAPANIŞ

Prof. Dr. Hasan Hüseyin YILDIRIM
TÜSPE Başkanı

Prof. Dr. Erhan AKDOĞAN
TÜSEB Başkanı

Prof. Dr. Hasan Hüseyin YILDIRIM

Sayın Bakanım, Başkanvekilim, Rektörlerim, TÜSEB Başkanım, hocalarım ve değerli katılımcılar... TÜSEB Türkiye Sağlık Politika Enstitüsü olarak USHAŞ işbirliği ile gerçekleştirmiş olduğumuz, Türkiye Sağlık Politikaları Zirvesi 2021 programımız burada sona eriyor. TUSPE bilim kurulu üyelerimiz ile bu zirveyi planlarken, zirve ana gündemini ve konuşmacıları belirlerken, sağlık sisteminin sağlık politikaların bütün bileşenlerini ve paydaşlarını kapsayacak bir şekilde bu belirlemeleri yapmaya çalıştık. İki günlük program süresince aldığımız geribildirimler de böyle bir tasarımın ne kadar isabetli olduğunu teyit eder nitelikte olmuştur. Zirvemize katılım sağlamak üzere toplamda 1277 kişi kayıt yaptırmıştır. Bireysel oturumlarımızda katılımcı sayısı yer yer 300'ün üzerine de çıkmıştır. Bütün bu ilgi böyle bir etkinliğin ne kadar gerekli olduğunu da ortaya koymuştur. Allah nasip ederse yine sizlerin desteğinizle zirvemizi sonraki yıllarda da yapacağız inşallah. Zirvemizin bir çıktısı olarak zirve kitabımızı en kısa sürede derleyip yayınlayacağız. Sunumlarımızda, konuşmacılarımızdan izin aldıktan sonra web sayfamızda ve USHAŞ'ın sayfasında paylaşmış olacağız. Genel olarak TÜSEB'in, özel olarak da TUSPE'nin ve USHAŞ'ın faaliyetlerine ilişkin bilgileri web sayfalarımızdan ve sosyal medya hesaplarımızdan takip edebilirsiniz. Konuşmama son verirken zirvemizin gerçekleştirilmesinde desteğini esirgemeyen başta Sağlık Bakanımız olmak üzere Cumhurbaşkanlığı Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu Başkanvekilimize ve üyelerine Bakan Yardımcılarımıza, Rektörlerimize, TÜSEB Başkanımıza, Sağlık Bakanlığı Genel Müdürlerimize, USHAŞ Yönetim Kurulu Başkanımıza, TUSPE Bilim Kurulu üyelerimize, bütün konuşmacılarımıza, TUSPE ve USHAŞ ekiplerine ve en önemlisi de iki gün boyunca oturumlarda bizleri yalnız bırakmayan siz değerli katılımcılarımıza şükranlarımızı arz ediyoruz. Şimdi de kapanış hitapları için size TÜSEB Başkanımız Sayın Profesör Doktor Erhan Akdoğan'a sözü veriyorum, buyurun sayın hocam.

Prof. Dr. Erhan AKDOĞAN

Değerli katılımcılar iki gün boyunca COVID-19 özelinde sağlık politikaları üzerine çeşitli fikir alışverişi, yeni öneriler, inovatif fikirler ve mevcut durumun analizi yapıldı. Geleceğe ilişkin çeşitli öngörülerde bulunuldu. Tabii politika ve strateji beraber düşünülmesi gerekiyor. COVID-19 süreci, ülkemiz için sağlık endüstrisinde gerek yerleşme gerekse de millileşme noktasında önemli bir konsantrasyonu beraberinde getirdi. İnşallah bu konsantrasyonla, bu gayret ile ve doğru stratejiler ile beraber en yakın zamanda hem ülkemize hem de bütün insanlara faydalı olacak şekilde sağlık endüstrimizi geliştirmek nasip olacağını ümit ediyorum. Katılımlarınız için, fikirleriniz için, düşünceleriniz için katkılarınız için tekrar çok teşekkür ediyorum. Hepinizi saygı ve sevgi ile selamlıyorum.

TÜSEB | Türkiye Sağlık Politikaları Enstitüsü

www.tuseb.gov.tr/tuspe
f t y i /TusebTuspe

İletişim
tuspe@tuseb.gov.tr